پښتـو ژباړه: رحمت آريا ۲۰۲۴/۰۸/۱۸

د پادشاه ميليندا

پوښتـنـې

۵۱ برخه

معضلات

[بودا ته د درناوي وړاندې کول]

<u>لسم</u>: وربسې، له دې چې پاچا ميليندا ته د رخصت اجازه ورکړل شوه، نو پاچا په داسې حال کې د ناګه سينا په پښو کې پرېوت چې د دواړو لاسونو ورغوي ئـې پر يو بل باندې خپل تندي ته نـږدې ايښي ول او وئـې ويل : " ښاغلى ناګه سينا د نورو مذهبي ډلو مشران وايي چې : « که بودا ډالى مني نو دا په دې معنى ده چې هغه په بشپړ ډول نـهٔ دى مړ شوى. هغه بايد اوس هم له نړۍ سره وي، د هغـهٔ حضور د همدې نړۍ په يوهٔ ګوټ کې شته، د نړۍ په شيانو کې خپله برخه لري؛ نو له دې کبله هغه ته د درناوي وړاندې کول هسې تشه او بې ګټې خبره[1] ده. خو له بلې خوا که «بودا- ژ» له ژوندانـهٔ څخه په بشپړ ډول مړى شوى وي او له نړۍ سره کومه اړيکه ونـهٔ لري، او ټوله هستي ئـې بشپړه له منځه تللي وي نو هغه ته بايد «د ديني لمانځني يا عبادت په ډول ــ ژ» درناوى ونـهٔ شي. هغوى چې په بشپړ ډول ئـې خلاصون موندلى دى، درناوى نـهٔ مني او هره هغه کړنـه چې داسې چا ته وشي او وئـې مني نو تشه او بې ګټې نـهٔ وي. دا معضله دوه ښکر لري." دا د هغـهٔ چا د ليدلوري په قلمرو کې نـهٔ ځايېږي چې فکر[2] نـهٔ لري، دا د هغـهٔ د فکري قلمرو خبره ده چې پراخ ليد لورى لري. د کفر دا ځاله ځيرې کړئ او يوې خوا ته ئـې کښېږدئ. دا معما يوازې ستا مخې ته ايښودل شوې ده. دا د سوبمن د سترګو راتلونکو بچيانو ته ورکړه چې په دې معما سره د خپلو مخالفانو او رقيبانو وارخطائـې او ابتروالى په خپلو سترګو ووينې.

---

[1] - د عبادت په بنې يو چا ته د درناوي وړاندې کول بايد هغه چا ته وي چې مړ شوى وي او يوازې او يوازې همدغسې يوه مړهٔ شوى کس ته وشي: دا خبره دې ته نغوته کوي چې دا بايد بوداپانو او د هغوى مخالفانو ته يو دود وي. خو په پالي او پيټکه ګانو کې دغسې يو ليد لورى نـهٔ ليدل کېږي. ددې خبرې نفس وروسته وختونو کې رامنځته شوى دى. ليکوال

[2] - اپـــټـه ماناسنم Apatta-mânâsanam : د سينهالي شرحې له مخې : هغوى چې د ارهتانو باطني بصيرت ئـې نـهٔ دى تر لاسه کړى- ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارى ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنـې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

شیخ په خوب کې وويل : اې پاچا! هغـهٔ مبارک په بشپړ ډول خلاصون موندلی دی. او هغه مبارک کومه ډالۍ نـهٔ مني. ان کله چې د حکمت تر وني لاندې وو نو د ډاليو د اخيستنګ دود ئـې خوشي کړی وو، د هغـهٔ وخت او اوس تر منځ څوني ډېر وخت تېر شوی دی. دی په بشپړې توګې داسې له منځه تللی دی چې « د بيا نوي هست کېدنګ لپاره ئـې» هېڅ جرړه هم نـهٔ ده پاتې. اې پاچا د همدې لپاره ددين بولندوی ساري پوته[3] ويلي چې[4] :

" سره له دې چې هم د رب النوعو

او هم د انسانانو له پلوه

دغو منقطع النظايرو « بې جوړو» ته

په برابره تعبد شوی

خو دوی ټولو په بې شبهه ډول

نـهٔ د عطيې او نـهٔ د تعبد،

پروا ونـهٔ کړه

د نسلونو نسلونو په اوږدو کې

نـهٔ ئـې ومنل او نـهٔ ئـې وغندل،

ټول بودايان همداسې ول،

او همداسې به تر ابده وي[5]"

پولسم: پاچا وويل : ښاغلی ناګه سينا! يو پلار ښايي د خپل زوی په ستاينې کې ښه ووايي او يا زوی د پلار په ستاينې کې. خو دا خبره ددې بنسټ نـهٔ شي کېدی چې څوک دې خپل مخالف وشرموي. دا يوازې د هغوی د خپل باور يوه اصطلاح ده. اوس راته ووایاست! ما ته دا موضوع په بشپړ ډول په دې بڼې شرحه کړه چې ستا د خپلې عقيدې بنسټ راته وويلی شي [۹۶] او له بدعت څخه د خلاصون لاره راته ووايي.

---

[3] - Sâriputta

[4] - دا شعر زموږ په چاپ شويو متنونو کې نـهٔ موندل کېږي. تيرا ګاتا (981-1017) Gâthâ اووهٔ دېرش اشعار لري چې ساري پوته ته ئـې نسبت ورکړل شوی دی خو دا شعر په همدغو اووهٔ ديرشو اشعارو کې نـهٔ شته- ليکوال

[5] - هينه تي کمبوري Hinati-kumburé چې له پالي څخه اشعار په اخځ اخلي دا د پوګه يانتا pûgayantâ او سادي ينتي sâdîyanti په بڼې لولي – ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

شیخ په خوب کې وویل : اې پاچا! هغـهٔ مبارک په بشپړ ډول «له ژوندانـهٔ» خلاصون موندلی دی. او هغه مبارک ډالی نـهٔ مني. ارباب الانواع یا انسانان به وغواړي چې د تتهاګته[6] د سپېڅلو آثارو د ګنج د ګوهر[7] لپاره یوه ودانۍ جوړه کړي خو په دې پوهٔ وي چې هېڅکله ددوي ډالی نـهٔ منل کېږي؛ دوی له دې سره سره دا بیعت د هغـهٔ مبارک د حکمت د ګنج د ګوهر تر سیوري لاندې د اعلی ښو د تر لاسه کولو په هیلي کوي چې که وکولی شي ځانته یو یا دریواړه دولتونـه تر لاسه کړي[8]. اې پاچا داسې وګڼئ چې یو وخت یو لوی او پرتمین اور بل شوی وو، دا اور باید او هرو مرو مړ شو وای، اور مړ شو، پوښتنه دا ده چې آیا مړ شوی اور د خپل دوام لپاره نوي سون توکي لکه وچ بوټي او لرګي مني؟

صاحبه! سره له دې چې اور ډول مړ شوی دی خو څوک نـهٔ شي ویلی چې دا اور دې «د خپل دوام لپاره – ژ» سون توکي ومني، دا په دې اړه لري چې اور څوني مړ شوی او څوني له سوَنګه پاتي دی، آیا یو بې حسه شی «اور- ژ» به دا ومني؟

"او کله چې دا ستر اور مړ شو او له منځه لاړ، نو آیا نړۍ به له اوره بې برخې شي؟"

"څرګنده ده چې نـه. وچ لرګی د اور بنسټ او مرکز دی او هر څوک چې اور غواړي نو د خپلې هڅې، د خپل توان او د ځواک د په کار اچولو له لارې چې په هر انسان کې نغښتی دی کولی شي اور تر لاسه کړي او هم لرګي څنګ پر څنګ د یو بل پر سر ږدي او اور رامنځته کوي او په همدغـهٔ اور هر هغه څه چې زړهٔ ئـې غواړي کولی شي تر سره کړي."

" یو شمـــېـــر مذهبي ډلې وایي چې هغـهٔ ته که د «لمانځنې – ژ» کومه کړنه تر سره کېږي ، دی ئـې «بودا – ژ» ئـې مني، نو ځکه تشه او بې ګټې نـهٔ ده" ددوی دا خبره بشپړ درواغ دي. لویه پاچا، هغـه مبارک د هماغـهٔ لوی او پرتمین بل شوي اور په شان وو چې په خپل پرتمین بودا توب ئـې نړۍ ته لس زره سیستیمونـــه ځلانده کړل. کله چې دغه ډیوه مړه شوه نو هغه مبارک هم په داسې ډول مړ شو چې هېڅ ریښه ئـې پاتې نـهٔ شوه. کټ مټ د هماغه مړهٔ شوي اور په شان چې د خپل دوام لپاره نورې خځلې نـــهٔ مني، دی هم هماغسې وو او دا د نړۍ د ښـهٔ والي لپاره وو چې د ډالیو منل په پریکنده ډول ورسره مړهٔ شول. کله چې اور مړ شي او د خپل سوځـېدنګ د دوام لپاره نور سون توکي نـهٔ لري نو انسان په خپل ځان کې د نغښتي ځواک او نغښتو هڅو په مټ سون توکي لټوي، ګوګړ را اخلي او اور رامنځته کوي او هر هغه کار کوي چې د اور د بلېدلو لپاره اړین وي – نو ارباب الانواع او انسانان هم همداسې دي او همداسې کوي، سره له دې

[6] - Tathâgata

[7] - jewel treasure : په پالي او سانسکریت کې تریرتنا त्रिरत्न ویل شوي او کله هم د دریو ګنجونو، دریو پناه ګانو او د قیمتي تثلیث په نامـهٔ هم یاد شوي دي. دا د بودایانو د ایمان ارکان دي چې بودایان ورته پناه وړي. او دا درې ګوهرونه : بودا، دهرما او سنګها دي – ژباړونکی

[8] - تیسو سمپتیو Tisso sampattiyo : دا د بل ارتحال پر لور د ځمکې پر مخ د انسان په بڼې، یا د رب النوعه په بڼې او یا دلته د ارهټ په بڼې په دې زېږون «اوسنې ژوندون» کې دی. لیکوال

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

چې تتهاګته[9] مړ شوی او نور هېڅکله ډالی نـﹷ مني خو بیا هم دوی د هغه د ګوهریني خزانې لپاره کور جوړوي او د فوق العاده نـېـکی د تر لاسه کولو په هیلي د دﺉ د حکمت د ګوهریني خزانې لپاره ځانته پناه ځای «معبد – ژ» جوړوي چې د دریو پرتمینو حالاتو له منځه یو نـﹷ یو تر لاسه کړي. [۹۷] له همدې کبله ده لویه پاچا هغه افعال چې دوی تتهاګته ته کوي، سره له دې چې تتهاګته مړ شوی او دوی نـﹷ مني، بیا هم ارزښت لري او خپله میوه ترلاسه کوي"

دولسم : اوس نو د همدې خبرې لپاره بل دلیل هم واورئ. ای پاچا! داسې وانګېرئ چې یو لوی توند باد وچلېږي او بیا دا لوی باد مړ شي. آیا همدا باد به (چې مړ شوی دی- ژ) بیا وچلېږي؟

' او هغه باد چې مړ شوی وي په دې نـﹷ پوهېږي چې بیا به وچلېږي. ولې؟ ځکه چې عنصري باد له خپل ځانـه بې خبره یو شی دی.'

او یا ای پاچا! دغه مړۀ شوي باد ته څوک ان د "باد" وییکی کارَولی شي؟

' څرګنده ده چې نـﹷ صاحبه. خو د باد د رامنځته کولو لپاره پکه هم کارېدلی شي. هر هغه څوک چې له تودوخې سره مخامخ شي، یا له تبې کړېږي کولی شي په خپل ځان کې د نغښتې ځواک او توان پر بنسټ پکه وښوروي او باد رامنځته کړي او په دې سره تودوخه له منځه وړي او یا خپله تبه وربادې ټیټوي.'

'که داسې وي نو د هغو مذهبي ډلو خبره هم غلطه خېږي چې وایي " که هغـﹷ ته «بودا ته –ژ» هره کړنـه «عبادت –ژ» تر سره شي نـﹷ منځتشي ده او نـﹷ عبث". لویه پاچا، هغه مبارک هم د هماغـﹷ لوی توند باد په شان وو چې د نړۍ په لسو زرو سیستیمونو کې په خپلې میني، سړښت، خوږښت، آرامښت او خوند وچلـېد. توند او پیاوړی باد یو وار راځي او بیا مري، هغه مبارک هم د همدغـﹷ باد په شان یو ځل په خپلې میني وچلېدﺉ، په سړښت، خوند، آرامښت او خوند وچلـېد، اوس هغه مړ دی او داسې مړ دی چې هېڅ جرړه ئـې نـﹷ ده پاتې. هماغسې چې دغه انسانان په تودوخې او تبو کړېږي ان ارباب الانواع او انسانان هم په دری اړخېزه اور او تودوخې کړېږي او زېـېـښـل کـېږي[10]. او هماغسې چې پکه یوه وسیله ده چې وربادې باد رامنځته کـېږي، د تتهاګته د حکمت د ګوهر خزانـه هم د وسایلو په شان ده چې له مخې ئـې دری اړخېز ګوهرونـه تر لاسه کـېږي. [۹۸] انسانان چې په تودوخې زېـېـښـل کـېږي او په تبې کړول کـېږي نو په پکې کولی شي باد رامنځته کړي او په دې توګې د تبې او تودوخې کچه راټیټه کړي نو همدې بـېلګې ته ورته ارباب الانواع هم کولی شي سپېڅلو آثارو ته خپل درناوی وړاندې کړي، او د تتهاګته د حکمت د خزانې د ګوهر درښت وکړي،

---

[9] - Tathâgata په سانسکریت کې तथागत کې تتها ګته ویل کـېږي. تتها ګته د پالي او سانسکریت د ژبو یو وییکی دی چې معنی ئـې بودا ده او بودا غوره بلله چې په همدغـﹷ نامـﹷ دې یاد شي. او دوه اړخیزه معنی لري یعنی «هغه چې تللی دی» یا «هغه چې راغلی دی». د پالي په قانون کې بودا ځان داسې نه دی بللی لکه چې ووایي «زه بودا وایم» بلکه تتهاګته ئـې ویلي دي. ژباړونکی

[10] ـ او دا درې اورونه د شهوت اور، د ناوړه چلند اور او د اغفال اورو دی چې له منځه تګ ئـې د فوق العاده امتیاز په نامـﹷ یادېږي چې " د (نیروانا) پر لور وتنګ" بلل شوی دی- لیکوال

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

سره له دې چې تتهاګته مړ شوی دی او ددوی «دعاګاني – ژ» نــهٔ مني، خو په دې سره نــېــکی په ځان کې پنځوي او د همدې نـېـکی په شان کولی شي د درې ګوني اور د تودوخي او د تبې کچه ورباندې راټیټه کړي." له همدې کبله ده لویه پاچا هغه افعال چې دوی تتهاګته ته تر سره کوي سره له دې چې تتهاګته مړ شوی او دوی نـهٔ مني، بیا هم ارزښت لري او خپله میوه ترلاسه کوي"

نور بیا

دیارلسم: اوس نو د همدې خبرې لړاره یو بل...

یادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاعلی رحمت آریا د آرشیف: لینک

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راليږلو مخکې په ځیر و لولـئ